

Kommunikationsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om transportservice

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om transportservice (RP 33/2025 rd): Ärendet har remitterats till kommunikationsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- enhetschef Elina Immonen, kommunikationsministeriet
- regeringsråd Jenni Rantio, kommunikationsministeriet
- specialsakkunnig Atte Riihelä, kommunikationsministeriet
- specialsakkunnig Anu Polojärvi, justitieministeriet
- ledande sakkunnig Susanna Metsälampi, Transport- och kommunikationsverket
- forskningshandledare Jan Jääskeläinen, Konkurrens- och konsumentverket
- specialplanerare Otto Talvitie, Folkpensionsanstalten
- försäljningschef Ari Kääriäinen, Semel Oy
- affärsområdesdirektör Mikko Koivu, Taksi Helsinki Oy
- verkställande direktör Tero Kallio, Tampereen Aluetaksi Oy
- projektchef Tanja Witick, Tervia Logistiikka Oy
- chef för juridiska ärenden Mikael Lindqvist, Suomen Taksiliitto ry
- verkställande direktör Annukka Mickelsson, Suomen Taksiliitto ry
- verksamhetsledare Marko Forsblom, Älykkään liikenteen verkosto - ITS Finland ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- dataombudsmannens byrå
- Transport- och kommunikationsverket
- riksomfattande handikapprådet
- Valfärdsområdesbolaget Hyvil Ab
- Tervia Logistiikka Oy
- Invalidförbundet rf
- Synskadades förbund rf
- Handikappforum rf.

Betänkande KoUB 9/2025 rd

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att lagen om transportservice ändras temporärt. I lagen föreslås bestämmelser om ett regionalt avgränsat försök som syftar till att skapa en informationsresurs för vissa offentligt understödda persontransporter. Med hjälp av informationsresursen ska det vara möjligt att utveckla persontransporterna med utgångspunkt i faktiska data och på så sätt skapa bättre förutsättningar för att trygga transporterna även i fortsättningen.

Med tanke på genomförandet av försöket föreslås det att Transport- och kommunikationsverket ska ha rätt att få information om sådana transporter som Kajanalands välfärdsområde, Mellersta Österbottens välfärdsområde, Lapplands välfärdsområde och Norra Österbottens välfärdsområde ansvarar för att ordna med stöd av socialvårdslagen, lagen om funktionshinderservice och hälso- och sjukvårdslagen. Rätten att få information föreslås också gälla de transporter inom försöksområdet som Folkpensionsanstalten ersätter med stöd av sjukförsäkringslagen. Försöket medför inga ändringar i det nuvarande sättet att ordna transporterna, inte heller i ansvaret för ordnandet eller i finansieringen. Med tanke på lämnandet av uppgifter föreslås det i propositionen också bestämmelser om det understöd för genomförande av gränssnitt som kan beviljas tillhandahållare av förmedlingstjänster.

Propositionen hänför sig till det mål i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering som anger att regeringen ska utveckla den offentligt ordnade transportservicen så att man får ett så stort mervärde som möjligt av de resurser som riktas till ordnandet av servicen.

Propositionen hänför sig till tilläggsbudgetpropositionen för 2025 och avses bli behandlad i samband med den. Propositionen föranleder inte något behov av nya anslag, utan det är fråga om överföring av behövlig finansiering mellan momenten och en ändring av beslutsdelen i finansieringsmomentet.

Lagen avses träda i kraft den 1 juli 2025 och gälla till och med den 30 juni 2028.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Propositionens syften

(1) Utskottet välkomnar att syftet med propositionen är att skapa en informationsresurs som gör det möjligt att utveckla persontransporterna med utgångspunkt i faktiska data och på så sätt skapa bättre förutsättningar för att trygga transporterna även i fortsättningen. Det är bra att avsikten är att genom ett försök sträva efter att få fram information som kan utveckla dessa transporter i fortsättningen, och det är viktigt att utnyttja den insamlade informationen för att förbättra transporterna.

(2) Enligt utskottets uppgifter har det i utredningar och försök som gäller utvecklingen av offentligt understödda transporter konstaterats att person- och kollektivtrafiktjänsterna i regionerna i fortsättningen bör utvecklas som överkommunala regionala helheter och inte enbart ur enskilda kundgruppers synvinkel. I rekommendationerna för försöken föreslås därför en kartläggning av

Betänkande KoUB 9/2025 rd

verksamhetsfältet, som bland annat innefattar regionernas särdrag, en beskrivning av verksamheten i nuläget samt en analys av varifrån, vart och när persontransporterna i regionen rör sig. Dessutom bör principerna för att äga och dela information beaktas i försöken tillsammans med definitionen av datatyper för att försökets konsekvenser ska kunna bedömas. När det gäller användningen av information framhäver resultaten av försöken den offentliga sektorns roll som producent och användare av data i fråga om lagstadgade och andra subventionerade transporter.

Insamling och utlämnande av uppgifter via ett gränssnitt

(3) Sakkunniga har ifrågasatt lösningen med ett gränssnitt. Enligt uppgifter till utskottet är ett gränssnitt den förnuftigaste lösningen när man söker information bland stora volymer av data. Försöket beräknas omfatta cirka en miljon resor. Via gränssnittet kan man lämna ut vissa avtalade kategorier av uppgifter som är lättare att analysera och jämföra när uppgifterna är av jämn kvalitet och deras integritet tryggas. I fråga om andra insamlingssätt kräver manuell behandling av uppgifter mycket resurser och tryggar inte uppgifternas integritet.

(4) För att uppgifternas integritet och exakthet inte ska påverkas är det enligt erhållen utredning mest ändamålsenligt att skapa ett nytt gränssnitt. Användning av befintliga gränssnitt skulle kräva dataöverföringar och nya rättigheter att lämna ut information mellan olika myndigheter. De befintliga gränssnitten samlar inte in de uppgifter som behövs på tillräckligt detaljerad nivå. Uppgifterna som samlas in i de befintliga gränssnitten gäller främst priser och genomförda resor. Avsikten är att utöver uppgifter om priser och resor också samla in uppgifter om volymer, trafikflöden och passagerare. Syftet med insamlingen av passagerarspecifika uppgifter är att bättre kunna utreda hur resor kan kombineras. Avsikten är att samla in uppgifter inte bara om resor i samma färdriktning utan också om passagerarnas tillstånd. På så sätt kan man utreda om det finns eventuella hinder för att kombinera resor till exempel på grund av en passagerares dåliga fysiska eller psykiska tillstånd.

(5) I fråga om dataöverföringsfrekvensen är avsikten enligt erhållen utredning att under den fortsatta behandlingen av ärendet överväga vilket som är det mest ändamålsenliga och bästa alternativet. Enligt uppgift utreds frågan i samarbete med olika aktörer. Det mest ändamålsenliga alternativet beräknas vara att uppgifterna överförs högst en gång per dag eller minst en gång i veckan.

Försöksområdet

(6) Sakkunniga har ställt sig skeptiska till det område som valts ut för försöket och till hur informationen ska kunna tillämpas i hela landet. Försöksområdet föreslås vara Norra Finlands samarbetsområde, där välfärdsområdena redan bedriver samarbete. Försöksområdet omfattar både landsbygdsområden och urbana områden, vilket enligt uppgift gör det möjligt att få erfarenheter och information om olika typer av områden. Inom det föreslagna försöksområdet är de resor som ersätts av Folkpensionsanstalten dessutom de längsta och de kund- eller klientspecifika ersättingarna de största, och området förutses därför ge möjlighet att beräkna den faktiska sparpotentialen.

(7) Transport- och kommunikationsverket, som föreslås få till uppgift att analysera de insamlade uppgifterna, har enligt uppgift till utskottet ansett att man vid uppskalningen av försöksresultat

Betänkande KoUB 9/2025 rd

taten på riksnivå kan utnyttja annan befintlig information, såsom invånarnas åldersfördelning, utbudet av närtrafik eller motsvarande i förhållande till uppgifterna på riksnivå. Kommunikationsministeriet har betonat att en regional avgränsning av försöket är viktig för att undvika extra kostnader och administrativ börda. Utskottet anser därför att det är viktigt att man från det valda området försöker samla in information om transporter både i glesbygden och i stadsområden samt uppgifter bland annat om invånarnas åldersfördelning och utbudet av närtrafik. Utskottet betonar att man i försöket bör sträva efter att samla in information som kan tillämpas på hela landet.

Bedömning av konsekvenserna för personer med funktionsnedsättning

(8) Sakkunniga har påpekat att det rör sig om ett omfattande projekt och att man vid konsekvensbedömningen särskilt bör fästa uppmärksamhet vid hur den information som samlas in genom försöket riktas till olika grupper av personer med funktionsnedsättning. Det har också ansetts att propositionen inte i tillräcklig utsträckning bedömer konsekvenserna för personer med funktionsnedsättning trots att ärendet i betydande grad påverkar dessa grupper.

(9) Utskottet anser det vara viktigt att försöket utöver de effektivaste och mest ekonomiska alternativen också får fram information som baserar sig på kvalitativa kriterier. Enligt uppgift har det under beredningen av propositionen bedömts att propositionens direkta, det vill säga omedelbara konsekvenser hänför sig till insamlingen av uppgifter, alltså närmare bestämt skyddet för privatlivet och personuppgifter. Enligt propositionen har propositionen inte några andra direkta konsekvenser, till exempel för stödet för rörligheten för personer med funktionsnedsättning eller bedömningen av stödet för rörligheten. I propositionen bedöms dessa som indirekta konsekvenser, men det har inte ansetts vara ändamålsenligt eller delvis ens möjligt att utvidga bedömningen eftersom det i propositionen inte föreslås någon viss utvecklingstrend för tjänsterna och eftersom det med hjälp av det eftersträlvade kunskapsunderlaget är möjligt att närmare bedöma konsekvenserna för mobilitetstjänsterna i ett senare skede. Utskottet betonar att möjligheten att närmare bedöma konsekvenserna, i synnerhet de kvalitativa konsekvenserna, för mobilitetstjänsterna bör utnyttjas.

Utnyttjande av resultaten

(10) Utskottet har uppmärksammat på att det rör sig om ett datainsamlingsprojekt av försöksnatur. Efter att resultaten av projektet analyserats är det möjligt att utreda eventuella utvecklingsalternativ. Eventuella nya handlingsmodeller förutsätter dock en separat analys och ny reglering om hur det är möjligt att kombinera transporter på ett ändamålsenligt sätt i fortsättningen.

DETALJMOTIVERING

159 a §. Försök som gäller information om offentligt understödda transporttjänster. I propositionen har bevaringstiden för uppgifterna bundits till giltighetstiden för den temporära lagen, det vill säga till den 30 juni 2028. För lagar gäller det allmänna kravet att en lag ska vara exakt och noggrant avgränsad, och därför har justitieministeriet vid sakkunnigutfrågningen ansett att det av paragrafens 3 mom. direkt bör framgå att bevaringstiden för uppgifterna upphör den 30 juni 2028. Utskottet har preciserat bevaringstiden på det sätt som anges ovan.

Betänkande KoUB 9/2025 rd

Under utskottsbehandlingen har det dessutom framkommit ett behov av att precisera 4 mom. så att det i momentets andra mening om tjänsteansvar exakt hänvisas till de personer som är anställda hos Trafikstyrningsbolaget Fintraffic Ab. Utskottet har korrigerat momentets ordalydelse i enlighet med detta.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunikationsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 33/2025 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om temporär ändring av lagen om transportservice

I enlighet med riksdagens beslut

fogas temporärt till lagen om transportservice (320/2017) nya 159 a–159 c § som följer:

159 a §

Försök som gäller information om offentligt understödda transporttjänster

Inom det område som bildas av Kajanalands välfärdsområde, Mellersta Österbottens välfärdsområde, Lapplands välfärdsområde och Norra Österbottens välfärdsområde genomförs ett försök som gäller information om offentligt understödda transporttjänster mellan den 1 juli 2025 och den 30 juni 2028. Transport- och kommunikationsverket skapar en informationsresurs utifrån informationen om de transporter som ordnas med stöd av socialvårdslagen (1301/2014), lagen om funktionshinderservice (675/2023), sjukförsäkringslagen (1224/2004), 73 § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) och 39 § i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977). Transport- och kommunikationsverket samlar under den tid försöket pågår in den information om transporter som är nödvändig för att skapa informationsresursen och för att utveckla sättet att ordna transporter samt trafiksystemet och trafiktjänsterna. När det gäller de transporter som ordnas eller ersätts med stöd av 39 § i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977) samlas informationen endast in om sådana transporter i fråga om vilka ansökan har blivit anhängig före den 1 januari 2025.

Den information som avses i 1 mom. ska innehålla

1) namn och personbeteckning eller någon annan identifieringsuppgift för den person som transporterats,

2) information om materiel, assistans och ledsagande i anslutning till transporten,

Betänkande KoUB 9/2025 rd

- 3) information om huruvida transporten kan kombineras med en annan transport,
- 4) information om transportbeställningen och beslutsgrunden,
- 5) information om genomförandet av transporten.

Transport- och kommunikationsverket har rätt att utan avgift och trots sekretessbestämmelserna för den uppgift som avses i 1 mom. få den information som avses i 2 mom. av den tillhandahållare av förmedlingstjänster som är verksam för Kajanalands välfärdsområde, Mellersta Österbottens välfärdsområde, Lapplands välfärdsområde och Norra Österbottens välfärdsområde och av de förmedlingstjänster som i enlighet med ett avtal med Folkpensionsanstalten förmedlar transporter inom dessa välfärdsområden. Informationen förmedlas via ett gränssnitt som Transport- och kommunikationsverket har fastställt. Transport- och kommunikationsverket får bevara informationen **fram till den 30 juni 2028**.

Transport- och kommunikationsverket kan skaffa den informationstjänst som behövs för utförandet av den i 1 mom. avsedda uppgiften och dess direkta produktions-, underhålls- och utvecklingsuppgifter av Trafikstyrningsbolaget Fintraffic Ab. På personer som är anställda hos **Trafikstyrningsbolaget Fintraffic Ab** tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför uppgifter som avses i denna paragraf. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen.

159 b §

Uppföljning av och rapportering om det försök som gäller information om offentligt understödda transporttjänster

Transport- och kommunikationsverket följer upp genomförandet av det försök som gäller offentligt understödda transporttjänster och rapporterar om försöket till kommunikationsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet.

159 c §

Understöd för genomförande av gränssnitt

De företag som tillhandahåller förmedlingstjänster och av vilka Transport- och kommunikationsverket i enlighet med 159 a 3 mom. har rätt att få information kan ansöka om stöd för genomförande av ett sådant gränssnitt som avses i det momentet.

Stöd ska sökas skriftligen hos Transport- och kommunikationsverket. Ansökan ska lämnas in innan genomförandet av projektet inleds. Stödet betalas i efterskott på ansökan på basis av de faktiska kostnaderna i en post eller i enlighet med understödsbeslutet i flera poster. Transport- och kommunikationsverket kan bevilja statsunderstöd för högst 100 procent av kostnaderna för genomförandet av gränssnittet, dock högst 15 000 euro. Den mervärdesskatt som ingår i kostnaderna för genomförandet av gränssnittet ersätts inte.

Stöd kan beviljas endast om inget annat understöd av offentliga medel har beviljats för genomförandet av gränssnittet. Stöd beviljas inte sådana företag i svårigheter som avses i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget.

Betänkande KoUB 9/2025 rd

Vid beviljandet av stöd ska iakttas de villkor som anges i kommissionens förordning (EU) 2023/2831 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse.

Statsbidragsmyndighet är Transport- och kommunikationsverket.

På stödet tillämpas i övrigt statsunderstödslagen (688/2001).

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 30 juni 2028.

Helsingfors 5.6.2025

I den avgörande behandlingen deltog

vice ordförande Timo Furuholm vänst

medlem Pekka Aittakumpu saf

medlem Marko Asell sd

medlem Heikki Autto saml

medlem Seppo Eskelinen sd

medlem Petri Huru saf

medlem Aleksi Jäntti saml

medlem Vesa Kallio cent

medlem Marko Kilpi saml

medlem Sheikki Laakso saf

medlem Mats Löfström sv

medlem Jani Mäkelä saf

medlem Pinja Perholehto sd

ersättare Teemu Kinnari saml

ersättare Johan Kvarnström sd.

Sekreterare var

utskottsråd Mika Boedeker.